

52 tips voor de biodiversiteit

EUROPESE
COMMISSIE

milieu

De Nederlandstalige en de Franstalige uitgave van de publicatie werden voorbereid door het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen. De originele versie, "366 tips voor de biodiversiteit", werd in 2009 gepubliceerd naar aanleiding van het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit (2010).

Eindredactie: Charlotte Degueldre

Illustraties: Claude Desmedt

Copyright © 2009 Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen

Het gebruik van de teksten en afbeeldingen voor strikt persoonlijke en/of pedagogische doeleinden van niet-commerciële aard is toegestaan en wordt zelfs aangemoedigd, mits de bron wordt vermeld en een verwijzing wordt opgenomen naar de site <http://www.ikgeeflevenaanmijnplaneet.be>. Alle rechten inzake nadruk, vertaling en aanpassing zijn in alle landen voor enige andere dan de hierboven genoemde gebruiksdoelen voorbehouden.

De publicatie werd door het directoraat-generaal Milieu van de Europese Commissie vertaald en aangepast in het kader van de campagne "Biodiversiteit: verbonden door leven" (www.verbondendoorleven.eu).

De in dit document uitgedrukte standpunten stemmen niet noodzakelijk overeen met die van de Europese Commissie.

Nederland vertaling en aanpassing © Europese Unie, 2011

Reproductie enkel toegestaan voor niet-commerciële doeleinden, met bronvermelding.

52 tips voor de biodiversiteit

EUROPESE COMMISSIE
DIRECTORAAT-GENERAAL MILIEU

***Europe Direct helpt u antwoord te vinden op uw
vragen over de Europese Unie.***

Gratis nummer (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Als u mobiel of in een telefooncel of hotel belt, hebt u misschien geen toegang tot gratis nummers
of kunnen kosten worden aangerekend.

Meer gegevens over de Europese Unie vindt u op internet via de Europaserver (<http://europa.eu>).

Catalografische gegevens bevinden zich aan het einde van deze publicatie.

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2011

ISBN 978-92-79-18627-1

doi:10.2779/97065

Printed in Belgium

GEDRUKT OP KRINGLOOPPAPIER WAARAAN DE EU-MILIEUKEUR IS TOEGEKEND.

VOORWOORD

Biodiversiteit – de verscheidenheid van het leven op aarde – maakt onze planeet bewoonbaar en mooi. Velen richten zich tot de natuur voor plezier, inspiratie of vermaak. We zijn ook afhankelijk van de natuur voor voedsel, energie, grondstoffen, lucht en water, met andere woorden voor de elementen die het leven zoals we dat kennen mogelijk maken en onze economieën draaiende houden.

Ondanks de onschatbare waarde van de natuur vinden we haar vaak vanzelfsprekend. Tal van natuurlijke systemen staan onder een steeds grotere druk, waardoor zij minder doeltreffend functioneren of zelfs dreigen ineen te storten. De verarming van de biodiversiteit, zoals dat heet, is een maar al te gangbaar fenomeen.

Daarom zet de Europese Unie zich in om de verarming van de biodiversiteit een halt toe te roepen. In de afgelopen 25 jaar heeft de EU binnen haar grenzen een netwerk van 26 000 beschermde gebieden met een oppervlakte van meer dan 850 000 km² opgezet. Dit netwerk, dat de naam Natura 2000 draagt, is het grootste netwerk van beschermde gebieden in de wereld en getuigt van het belang dat wij aan biodiversiteit hechten. Wij zijn vastberaden om dit belangrijke programma uit te breiden met bijkomende maatregelen voor de lange termijn.

We kunnen allemaal een beetje meer doen om te helpen. Ieder van ons kan de biodiversiteit helpen vrijwaren en iedereen moet zijn steentje bijdragen. We kunnen onze dagelijkse routine lichtjes bijsturen zonder dat onze levensstijl eronder lijdt. Deze kleine veranderingen kunnen er samen voor zorgen dat de biodiversiteit niet verder achteruitgaat.

We hopen dat de tips in deze handige gids u zullen helpen om een verschil te maken. Er zijn heel wat eenvoudige maatregelen die we kunnen nemen: plaatselijk geteelde voedingsmiddelen eten in het juiste seizoen, waterverspilling beperken, organisch afval composteren, de plaatselijke fauna en flora leren kennen, enz. Als iedereen zijn steentje bijdraagt, kunnen deze kleine inspanningen samen in ruime mate bijdragen tot het behoud van de natuurlijke rijkdommen voor de komende generaties.

Janez Potočnik
Europees commissaris voor milieu

WAT IS BIODIVERSITEIT?

Biodiversiteit bevindt zich overal om ons heen en we maken er zelf ook deel van uit.

Er zijn drie kernelementen:

- ♦ de verschillende soorten leven op aarde, met inbegrip van dieren, planten, groenten, schimmels, algen, bacteriën en zelfs virussen;
- ♦ de verschillen tussen individuen van dezelfde soort: hun afmetingen, vormen en kleuren;
- ♦ de verschillende ecosystemen (bijvoorbeeld oceanen, wouden en koraalriffen), de soorten die erin leven en hun onderlinge wisselwerking.

Wetenschappers hebben op aarde tot nu toe ongeveer 1,9 miljoen levende soorten geteld, maar het werkelijke aantal is een veelvoud daarvan. Vele soorten zijn microscopisch klein of leven diep onder de grond of in de oceanen, terwijl andere nog niet eens zijn ontdekt.

WAAROM IS BIODIVERSITEIT BELANGRIJK?

Biodiversiteit is het resultaat van 3,8 miljard jaar evolutie en is essentieel voor het voortbestaan van de menselijke soort. We zijn afhankelijk van de natuur voor tal van essentiële hulpbronnen, waaronder voedsel, bouwmaterialen, warmte, textiel en zelfs de werkzame stoffen in geneesmiddelen. De natuur vervult ook nog andere functies die van vitaal belang zijn, gaande van de bestuiving van planten over het zuiveren van de lucht, het water en de bodem tot het beschermen tegen overstromingen.

Het leven op aarde zoals we dat kennen zou er niet zijn zonder deze essentiële materialen en diensten. Jammer genoeg vergeten we maar al te vaak wat de natuur ons allemaal geeft. In onze geïndustrialiseerde samenleving wordt biodiversiteit als vanzelfsprekend beschouwd, als iets dat gratis ter beschikking staat en onuitputtelijk is. In werkelijkheid zetten we de natuur alsmaar meer onder druk en brengen vele menselijke activiteiten het voortbestaan van tal van soorten ernstig in gevaar.

De lijst van bedreigingen voor de biodiversiteit is lang en omvat onder meer het vernietigen en versnipperen van habitats, lucht-, water- en bodemverontreiniging, overbeving, overexploitatie van natuurlijke hulpbronnen, wouden en bodem, de introductie van soorten op een plaats waar deze niet thuishoren en de uitstoot van alsmaar meer broeikasgassen, die aan de basis liggen van de klimaatverandering.

WAT KUNNEN WE DOEN OM DE BIODIVERSITEIT TE BESCHERMEN?

Deze brochure bevat 52 suggesties die u zullen helpen elke week van het jaar een verschil te maken, waaronder:

- ♦ praktische zaken die u elke dag kunt doen;
- ♦ het bevorderen van de bewustwording van het probleem in uw gemeenschap;
- ♦ bijdragen tot het onderzoek ter zake door wilde dieren en planten en ecosystemen te observeren en uw waarnemingen te registreren;
- ♦ het gebruik van duurzame technieken in uw tuin;
- ♦ bouw- en doe-het-zelfprojecten.

Meer informatie over biodiversiteit vindt u op:
http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm

IK STEUN NATUURBESCHERMINGSVERENIGINGEN.

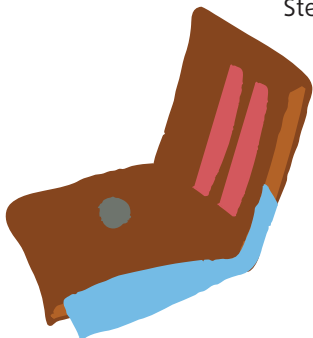
Week
1

Deze verenigingen spannen zich vooral in om de teloorgang van de biodiversiteit te stoppen. Hiertoe bewaren of herstellen ze zo nodig het evenwicht in verschillende beschermde biotopen (bossen, rivieren, vijvers, parken, stadstuinen...), maar ze verliezen de mens niet uit het oog.

Hun werk bestaat uit soortenmonitoring, het oprichten en beheren van natuurreservaten, het herstel van zeldzame milieus, het organiseren van voordrachten, informatiedagen, gerichte acties (zoals padden redden)...

Steun ze door lid te worden, schenkingen te doen, hun publicaties en producten te kopen of door als vrijwilliger in een natuurgebied te werken...

IK STOOR DE DIEREN NIET WANNEER IK GA WANDELEN.

Week
2

Wanneer je een natuurwandeling maakt, mag je de dieren niet storen. In de winter is dit nog belangrijker dan in de andere jaargetijden. Haal ze niet uit hun schuilplaats, verras ze niet terwijl ze naar voedsel zoeken en maak ze niet wakker tijdens hun winterslaap. Anders verbruiken ze misschien hun allerlaatste reserves om weg te vluchten of zich te verschuilen. En dat zou hun dood betekenen!

Blijf dus op de paden, maak zo weinig mogelijk lawaai en hou afstand van de dieren, die net zoals jij een luchtje scheppen...

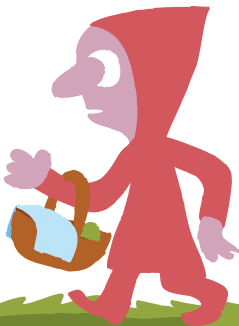
IK NEEM EEN BIOGROENTEABONNEMENT.

Week
3

Bioboeren passen natuurlijke productietechnieken toe: ze kweken alleen inheemse soorten en gebruiken geen chemische meststoffen of pesticiden. Zo putten ze de bodem niet uit en vervuilen ze het grondwater niet. Ze hebben ook aandacht voor diertjes die bij de teelt helpen (bijen, regenwormen...) en voor de omringende ecosystemen.

Bovendien halen ze oude soorten uit de vergetelheid, die bovendien lekker en gezond zijn: aardperen, oude gaangewassen, verrukkelijke appels ...

Wie een biogroenteabonnement neemt, draagt bij tot een gezondere en duurzamere wereld. Let wel op dat het fruit en de groenten inderdaad lokale seizoensproducten zijn (weinig conserveringsmiddelen en weinig vervoer) en dat de verpakking tot een minimum beperkt is.

IK BEVORDER DE BIODIVERSITEIT OP MIJN WERK.

Week
4

Ben jij verantwoordelijk voor de aanleg van infrastructuur? Integreer die dan zo goed mogelijk in de natuur (voorzie doorgangen voor dieren, laat in opvangbekkens dieren leven en planten groeien...). Zorg voor bomen, hagen, vijvers en braakland en onderhoud ze zo goed mogelijk.

Kies voor de gebouwen, de afwerking en het meubilair milieuvriendelijke, natuurlijke, duurzame, recycleerbare en – waar mogelijk – materialen en producten uit de streek.
Beperk het gebruik van niet-hernieuwbare energie en de productie van afval.

Zo verminder je de ecologische voetafdruk van je bedrijf en verbeter je tevens je werkomgeving, je imago en de handelswaarde van je locatie!

IK STOOT MINDER BROEIKASGASSEN UIT.

Week
5

Of we ons nu verwarmen, ons voortbewegen, ons kleden... of eten, licht maken of zelfs ademen: echt alles wat we doen, veroorzaakt broeikasgassen. Door die gassen warmt de aarde op, zodat woestijnen uitbreiden, gletsjers krimpen, het zeeniveau stijgt... Kortom, ze verstoren hele ecosystemen.

Stoot minder broeikasgassen uit door zoveel mogelijk streek- en seizoensproducten met ecokeurmerk te eten, door te voet, met de fiets of met het openbaar vervoer naar school of naar het werk te gaan, door niet te verkwisten...

Bovendien kan je er een deel van compenseren door bij jou thuis voor biodiversiteit te zorgen (met een vijver, een bloemenweide, nestkasten...) en door natuurverenigingen of herbebossingsprojecten te ondersteunen.

IK HOU MIJN GSM ZO LANG MOGELIJK.

Week
6

Er is steeds meer vraag naar bepaalde ertsen (koper, kobalt, lood...) voor de fabricage van spelcomputers, pc's en mobiele telefoons. Deze ertsen worden op verschillende plaatsen over de hele wereld gedolven. Deze mijnactiviteit brengt de natuur in de omgeving vaak zware schade toe.

In de Democratische Republiek Congo bedreigen de beruchte coltanmijnen de ontzaglijke biodiversiteit van Kivu. Om te eten, jagen de mijnwerkers er illegaal op de laatste gorilla's, maar ook op olifanten, okapi's... Ze kappen het woud omdat ze brand- en timmerhout nodig hebben en omdat ze de mijnen willen uitbreiden.

De gevolgen zijn erosie, bodem-, water- en luchtvervuiling en – niet te vergeten – wapengeweld!

Denk dus na eer je een nieuwe gsm of laptop koopt.

IK KIES VOOR VERANTWOORDE VIS.

Week
7

Blauwvintonijn, kabeljauw, zalm, tong, zeeduivel... horen niet meer op je bord!
Deze soorten kunnen hun populaties bijna niet meer vernieuwen, omdat ze overbevist worden.

De vangsten gebeuren bovendien in de verkeerde periode (in volle paaitijd) en met vaak onaanvaardbare methodes (die de zeebodem aantasten of nutteloos jonge visjes doden).

Geef de visvoorraden toch wat tijd om weer aan te sterken.
Eet niet-bedreigde vis- en schaaldiersoorten. En koop bij voorkeur plaatselijk gevangen vis of vis met een MSC-keurmerk.

Je leest meer over dit keurmerk op
www.msc.org.

IK GOOI NOOIT AFVAL OP DE GROND.

Week
8

Afval in de natuur gooien heeft steeds – vaak rampzalige – gevolgen voor het milieu. Bepaald afval brengt onmiddellijk schade toe: sigarettenpeuken en kauwgom vergiftigen of verstikken de dieren die ze doorslikken, kleine zoogdieren en amfibieën raken in flessen geklemd, glasscherven verwonden grotere dieren of kunnen door het vergrootglaseffect branden veroorzaken.

Bij ander vuil voel je de gevolgen pas op langere termijn: plastic doet er jaren over om af te breken maar geeft ondertussen wel giftige stoffen vrij, batterijen bevatten zware metalen die door de bodem sijpelen en het grondwater vervuilen...

Gebruik dus de straatvuilnisbakken en recycleer zoveel je kan!

IK HERBERG LOKALE FAUNA ONDER MIJN DAK.

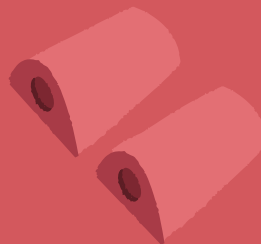
Week
9

Ben je aan het bouwen of verbouwen? Overweeg dan om schuilplaatsen voor de lokale fauna in je project te verwerken.

Kijk uit naar soorten die je een plaatsje kan of wil bieden. Doe dan de nodige aanpassingen: boor gaten in een dikke muur en maak holten vrij (voor solitaire bijen), maak ingangen in betonblokken (voor vleermuizen), zorg dat de zolder van buitenaf toegankelijk is (voor roofvogels en vleermuizen), installeer nestkasten onder het dak en de balkons.

Vergroot je kansen: zorg voor een zo gevarieerd mogelijke tuin – waar je gasten gemakkelijk eten vinden – en ban alle chemische producten (bestrijdingsmiddelen, meststoffen, verf, schoonmaakmiddelen...).

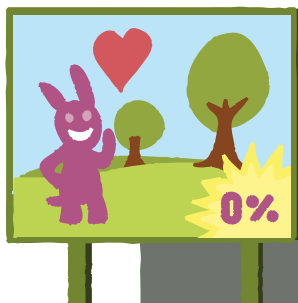

IK LET OP VOOR 'GREENWASHING'.

Week
10

Sommige bedrijven, vooral autofabrikanten, gaan er prat op dat hun producten 'ecologisch' zijn, terwijl dat helemaal niet zo is. Andere geven hun imago een 'likje groene verf', hoewel ze het milieu vervuilen of de biodiversiteit schaden (broeikasgassen produceren, groene ruimte vernietigen om uit te breiden, hun machines met rivierwater afkoelen...).

Hun reclame is vaak te groen om te geloven. Laat je dus niet in de loeren leggen en klaag ze desnoods aan. Voer actie zodat deze bedrijven de aarde werkelijk minder geweld aandoen: ze kunnen zich hiervoor tot een milieucoördinator wenden.

IK GEBRUIK NIET-VERVUILENDE HUISHOUDPRODUCTEN.

Week
11

Zelfs nadat het door een zuiveringsinstallatie is gegaan, bevat afvalwater nog steeds veel fosfaten, oplosmiddelen, oppervlakteactieve middelen en andere chemische stoffen uit schoonmaakproducten. Deze vaak heel vervuilende bestanddelen zijn soms erg slecht voor de biodiversiteit – vooral die in het water – en voor onze gezondheid!

Je doet er iets aan wanneer je ecologische schoonmaakproducten met keurmerk kiest.

Nog beter zijn harde zeepvlokken voor de was, bruine zeep voor schone vloeren, warme azijn om te ontkalken, natriumbicarbonaat (met of zonder azijn) om potten of wastafels krasvrij te schuren... Overdrijf echter niet: verminder in tegendeel de aanbevolen doses.

IK WANDEL MET RESPECT VOOR DE NATUUR.

Week
12

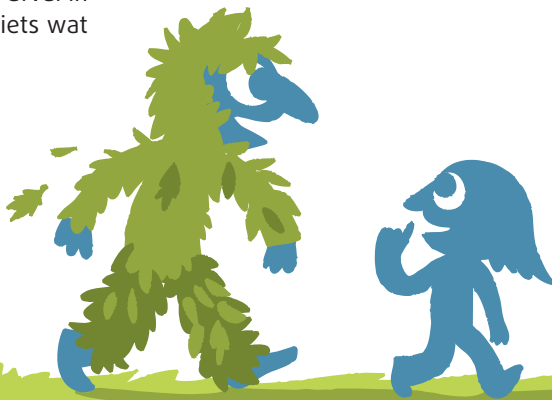

Wees een discrete wandelaar: als je wilde dieren wil zien, maak dan zo weinig mogelijk geluid, draag geen felle kleuren en besprenkel je niet met parfum.

Blijf op de paden: zo stoort je de dieren minder en trap je geen planten, mossen of zwammen plat.

Hou je hond aan de leiband en zorg ervoor dat hij op het pad blijft. Laat hem niet blaffen of alle dieren uit de buurt weggagen. Als je er wil zien, kan je best je trouwe metgezel thuis laten!

Gooi vanzelfsprekend geen afval in de natuur en raap of pluk niets wat niet mag.

IK GENIET VAN DE BIODIVERSITEIT IN MIJN BORD.

Week
13

‘Slow Food’ is een vereniging die zich tegen fastfoodketens en junkfood verzet. Ze wil consumenten warm maken voor lekker eten. Maar ondertussen blijkt dat ze zo tevens de biodiversiteit beschermt.

Dat is eigenlijk niet verwonderlijk. At je al ooit fluweelzachte pastinaaksoep, aardpeerchips of slakkenkaviaar? Dan heb je bijgedragen tot het behoud van vergeten groenten (zoals deze knolgewassen) en bedreigde soorten (zoals de steur).

Voor meer informatie over deze ecogastronomische vereniging, haar acties en de Slow Food Stichting voor Biodiversiteit: www.slowfood.com.

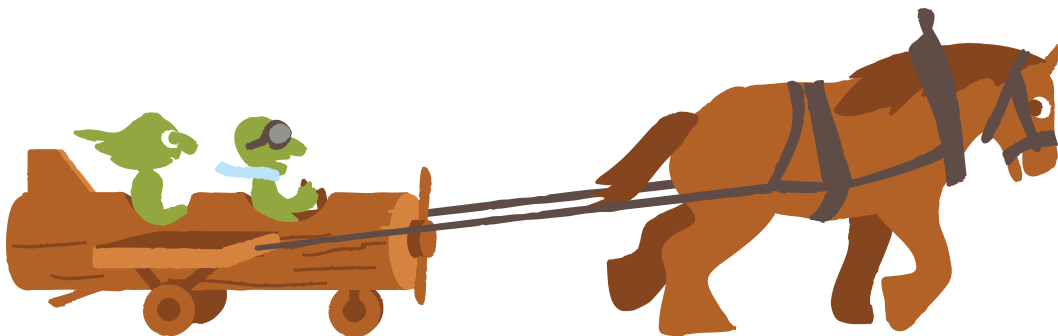
IK BEPERK EN COMPENSEER MIJN CO₂-UITSTOOT ALS IK REIS.

Week
14

Ook in de vakantie kan je iets doen aan het broeikaseffect. Maak wandeltochten, kampeer (maar alleen op kampeerterreinen) of doe aan ecotoerisme. Kies voor een bestemming zo dicht mogelijk bij huis. Trek er naar toe per fiets, per trein, per zeilboot of – waarom niet – per huifkar! Eet en drink seizoens- en streekproducten, rij niet te veel met auto of motorfiets rond, zet de airconditioning af...

Als je echt het vliegtuig moet nemen, kies dan rechtstreekse vluchten (bij het opstijgen verbruikt een vliegtuig heel veel brandstof). Compenseer je CO₂-uitstoot door financieel bij te dragen in projecten rond biodiversiteit of herbebossing.

IK ORGANISEER EEN TEAMBUILDINGDAG ROND BIODIVERSITEIT.

Week
15

Wil je een sterkere band binnen je ploeg of ontspan je je graag onder collega's? Neem dan deel aan groepsactiviteiten rond biodiversiteit.

Dit kan gewoon op de werkplaats: dieren en planten tellen in de omgeving, op het parkeerterrein hagen en nectarrijke soorten planten, gevelbeplantingen uitvoeren, op het dak een tuin aanleggen, diverse nestkastjes en schuilplaatsen op het bedrijfsgebouw plaatsen...

Je kan ook met je collega's beheerswerken uitvoeren, natuurwandelingen maken, padden helpen oversteken, biologische boerderijen bezoeken...

IK BESCHERM REGENWORMEN.

Week
16

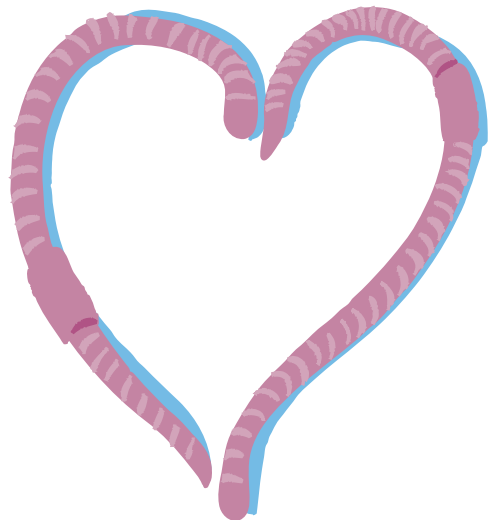

Regenwormen vormen een onmisbare schakel in de voedselketen. Ze recyclen onophoudelijk organisch materiaal, zoals dode bladeren en andere rottende planten. Zo zorgen ze mee voor goede humus en dus voor een vruchtbare bodem voor de vruchten en groenten die bij ons op tafel komen.

Tijdens het graven, woelen ze bovendien de grond los, zodat wortels gemakkelijker groeien en het water vlug en diep kan insijpelen tot waar planten het kunnen opzuigen.

Ook verhinderen ze dat het regenwater bij stortbuien te vlug wegstroomt en de bodem wegspoelt.

Draag zorg voor die onmisbare helpers in je tuin: gebruik geen chemische meststoffen of bestrijdingsmiddelen en bewerk de grond met een woelvork.

IK KIES EEN DUURZAAM VAKANTIEVERBLIJF.

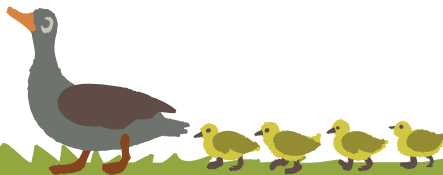
Week
17

Voor hotels, kampeertreinen, logies met ontbijt... bestaan er heel wat ecologische keurmerken, waaronder het Europese ecolabel.

Deze keurmerken worden toegekend op basis van architectuur en ligging (met respect voor de omgeving), bouwmaterialen (ecologisch, duurzaam, hernieuwbaar, herbruikbaar...), besparing op niet-hernieuwbaar energie- en waterverbruik, afvalbeperking en -beheer...

De houders van dit kenmerk hechten veel belang aan de bescherming van de biodiversiteit. Ze promoten daarom milieuvriendelijke activiteiten, streekgerechten en plaatselijke culturen.

Meer informatie vind je op www.ecolabel-tourism.eu.

IK VERBRUIK MINDER DRINKWATER.

Week
18

Water is onontbeerlijk voor het evenwicht van de aarde en haar bewoners. Er is genoeg water voor iedereen, maar helaas is het niet billijk verdeeld en vaak slecht beheerd. Bij ons komt het drinkwater gewoon uit de kraan. Dus gebruiken we het overal voor, zelfs soms om onze auto te wassen!

Begiet je planten met regenwater, want zo bespaar je al drinkwater. Doe dit 's avonds, dan verdampt het minder. Je kan ook grijs water (afkomstig uit gootsteen, bad, douche) opvangen om het toilet door te spoelen, de vloer schoon te maken... en zelfs – na filtering – je planten te begieten.

IK ZET MIJN GEMEENTE AAN TOT BIOLOGISCH TUINIEREN.

Week
19

Sommige gemeenten spannen zich tegenwoordig in om bij de beplanting en het beheer van wegbermen en plantsoenen de biodiversiteit te bevorderen.

Als dit in jouw gemeente nog niet gebeurt, kan je de bevoegde dienst een paar eenvoudige tips geven: plant enkel lokale soorten (winterharde bloemplanten vergen minder onderhoud dan eenjarige). Vervang chemische pesticiden en meststoffen door hun biologische tegenhangers.

Gebruik strooisel en bodembedekkers om onkruid en waterverbruik te beperken. Composteer plantaardig afval en bemest hiermee vanaf het najaar de bodem. Maai niet te vroeg en laat voor de dieren plaats om te schuilen ...

IK NEEM DEEL AAN DE DAG VAN DE BIODIVERSITEIT.

**Week
20**

De Verenigde Naties riep 22 mei uit tot 'Internationale Dag van de Biodiversiteit'. Dit is een gedroomde gelegenheid om burgers en politici te informeren rond verschillende aspecten van de biodiversiteit: belang, toestand, bedreigingen, bescherming ...

Elk jaar staat er een ander thema op de agenda: biodiversiteit en landbouw in 2008, invasieve exotische soorten in 2009, biodiversiteit en ontwikkeling in 2010, biodiversiteit en wouden in 2011...

Doe mee aan een van de activiteiten (tentoonstellingen, voordrachten...) die op deze dag plaatsvinden, of organiseer zelf een biopicknick, een natuurwandeling of een groen concert.

Meer informatie vind je op www.cbd.int/idb.

IK WORD ECOVRIJWILLIGER.

**Week
21**

Heb je zin om tijdens je vakantie in het buitenland de biodiversiteit een steuntje te geven?

Je helpt natuurbeschermingsverenigingen actief bij hun onderzoek en hun werk voor het behoud van de natuur. Je hoeft zeker geen bioloog of milieudeskundige te zijn, want er bestaan activiteiten voor ieders gading. En je komt op plekken waar gewone toeristen geen benul van hebben.

Zie je het zitten om mee te werken aan walvistellingen in de Middellandse Zee, de bescherming van beren in Roemenië, een onderzoek op witte haaien in Zuid-Afrika, een rehabilitatieproject voor gibbons, makaken en lori's in Thailand, een biologische boerderij in India... ?

IK MAAK EEN TOEVLUCHTSOORD VOOR DE BIODIVERSITEIT.

Week
22

Hoe verander je een tuin – jouw tuin, die van de school van je kinderen, die van jouw bedrijf – in een natuurlijk toevluchtsoord voor de biodiversiteit?

Verban chemische pesticiden en meststoffen.

Laat in een hoekje van de tuin spontaan planten groeien en maai ze zo laat mogelijk: zo kunnen ze zich beter voortplanten en krijg je meer soorten.

Leg een vijver aan, laat een dode holle boom staan waarin allerlei dieren kunnen schuilen en leg een stapel stronken en een hoop stenen bijeen voor kleine zoogdieren, amfibieën en ongewervelde dieren.

Diversifieer je haag met verscheidene inheemse soorten.
Zet planten die veel insecten aantrekken.

IK KIES VOOR BIOCOSMETICA.

**Week
23**

Net zoals wasmiddelen bevatten de meeste cosmetica chemische middelen (bewaarmiddelen, synthetische parfums, oppervlakteactieve stoffen...) die niet biologisch afbreekbaar zijn en dus schadelijk voor de biodiversiteit. Vooral in waterlopen richten ze veel schade aan, want daar komen ze met het afvalwater in terecht.

Gebruik daarom biocosmetica: was je met harde natuurzeep; parfumeer je bad met enkele druppels lavendelolie; reinig je huid met een kamille- of korenbloemaftreksel; wrijf ze schoon met tarwe- of haverzemelen; voed ze met zonnebloemolie, olijfolie of een andere plantaardige olie... En je eigen tandpasta maken is kinderspel!

IK ONTDEK DE NATUUR IN DE STAD.

Week
24

Je zou het zo niet denken, maar in de stad is er vaak veel meer biodiversiteit dan op het platteland. In veel bossen en velden wordt immers vaak monocultuur bedreven.

Vreemd genoeg komen er in de stad veel verschillende biotopen voor: openbaar groen, tuinen, vijvers, parken, bossen, braakland, spoorwegbermen, beekoevers... maar ook groendaken, bebloemde terrassen, gevels en balkons. Zelfs tussen stoeptegels, tegen gebouwen of op muren groeien talrijke wilde planten!

Maar deze biodiversiteit is kwetsbaar: ze biedt weinig weerstand tegen betonmolens en walsmachines...

IK WIL MEER WETEN OVER BIOKATOEN.

Week
25

Op wereldschaal beslaat de intensieve katoenteelt slechts 3 % van het landbouwareaal, maar ze verbruikt 25 % van alle verkochte insecticiden! Bovendien worden hierbij de bodem uitgeput, bossen gerooid, overdreven geïrrigeerd, het grondwater vervuild, boeren en plaatselijke planten- en diersoorten aan giftige stoffen blootgesteld. Deze teelt is dus uiterst schadelijk voor mens en milieu.

Extensieve teelt van biokatoen daarentegen gebeurt met natuurlijke mest en onkruidverdelgers. Ze vergt minder water en de wisselteelt houdt de bodem vruchtbaar.

Overigens zijn biokatoenvezels niet alleen zachter en sterker, maar ook anti-allergisch, want vanaf het veld tot in de winkel zijn er geen chemische middelen aan te pas gekomen.

IK PROEF DE PLAATSELIJKE KEUKEN OP REIS.

**Week
26**

Eet producten uit het land waar je bent. Zo help je de boeren die inlandse soorten kweken of telen, en beperk je de milieuhinder door transport. Dit is goed voor de plaatselijke economie en de biodiversiteit!

Maar weiger gerechten waarin bedreigde soorten verwerkt zijn (schildpadbiefstuk, sushi van blauwvintonijn, zeekomkommer, woudvlees) of waardoor de plaatselijke biodiversiteit in het gedrang komt (jacht of visvangst zonder inachtneming van minimumgroottes of quota, teelten waarvoor het woud moet wijken...).

Aanvaard geen traditionele geneesmiddelen of cosmetica op basis van de hoorn van neushoorns, slagstanden van olifanten, beenderen en ingewanden van tijgers, muskus van muskusherten...

De lijst van bedreigde
soorten vind je op:
www.cites.org
www.iucnredlist.org

IK DOWNLOAD DIERENGELUIDEN OP MIJN GSM.

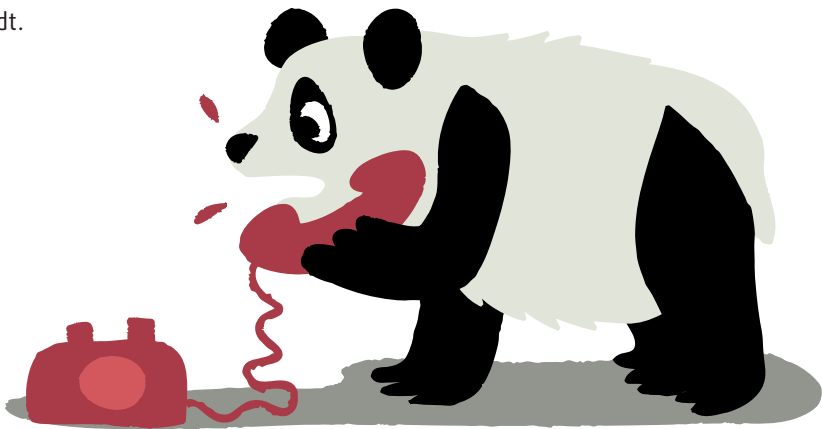
**Week
27**

De Amerikaanse vereniging 'Center for Biological Diversity' wil Jan en alleman op een originele manier bewustmaken van de gevaren die de biodiversiteit bedreigen: ze biedt gratis beltonen aan met geluiden van zeldzame, bedreigde of kwetsbare dieren.

Laat maar het gekekker van een slechtvalk horen, het geblaat van een reuzenpanda of het gezang van een beloega... iedereen zal verrast opkijken. Zo krijg je de gelegenheid om over het betreffende dier en zijn problemen te vertellen.

Download je dierengeluiden op
www.rareearthtones.org
waar je tevens bij elk dier
wat informatie vindt.

IK GEBRUIK MINERALE ZONNEBRANDCRÈME.

Week
28

De meeste zonnebrandcrèmes bevatten chemische uv-filters, die vaak allergeen zijn. Wanneer die in het water van de zee, meren, rivieren... terechtkomen, kunnen ze bovendien het hormonale evenwicht van dieren – mensen inbegrepen! – verstoren. Ze zijn tevens een van de oorzaken van koraalverbleking.

Sommige toeristische oorden, zoals het Mexicaanse zwemparadijs Xel-Há, hebben maatregelen getroffen: je mag er alleen nog minerale zonnebrandcrèmes gebruiken. Die zijn minder goed insmeerbaar en door hun minerale filters laten ze witte strepen achter, maar ze zijn doeltreffend en heel wat minder giftig voor jou en voor de natuur.

Je kan natuurlijk ook in een T-shirt of surfpak zwemmen.

IK ZORG ERVOOR DAT DIEREN DOOR HEEL MIJN WIJK KUNNEN BEWEGEN.

Week
29

Een groot deel van de groene ruimte in de stad bestaat uit privétuinen. Ze zijn vaak aaneengesloten tot eilanden van groen binnen huizenblokken, maar zijn elk op zich nog eens ommuurd. Vraag je buren dat ze enkele bakstenen onderin hun tuinmuurtjes weghalen. Zo maken ze tunneltjes waardoor egels, spitsmuizen, kikkers, padden... in alle tuinen kunnen komen.

Maar de groeneilanden moeten ook met elkaar verbonden worden: overtuig je gemeentebestuur om bomen in de straat te planten of verkeersdrempels met onderdoorgangen (zoals paddentunnels) aan te leggen. Of span een voldoende hoge touwbrug voor eekhoorns over de weg.

IK KOOP TUINMEUBELEN IN GECERTIFICEERD HOUT.

Week
30

Hout heeft twee voordelen tegenover plastic: het is sterker en het is geen petroleumderivaat. Bij meubelen met een FSC- of PEFC-kenmerk ben je zeker dat hun hout uit duurzaam beheerde bossen afkomstig is, en niet uit overgeëxploiteerde regenwouden of uit gematigde of noordelijke bossen waar de biodiversiteit afneemt.

Geef de voorkeur aan plaatselijke houtsoorten met een keurmerk. Die zijn even bestendig als de exotische soorten, maar hun transport vergt minder energie en veroorzaakt minder vervuiling. Als je ze behandelt, gebruik dan natuurlijke middelen op basis van lijnolie, bijenwas of plantaardige was.

Meer informatie over die keurmerken
vind je op
www.fsc.org
www.pefc.org

IK EET MINDER VLEES.

Week
31

Wie vee kweekt, heeft veel weidegrond nodig of veel landbouwgrond om veevoeder (soja, maïs, voederbieten, koolzaad...) te telen. Dit gaat vaak ten koste van het woud. Velden met veevoeder vergen ook veel water en pesticiden, zodat het grondwater uitgeput en vervuild raakt.

Maar dit is nog niet alles! Bij herkauwers komt er door de spijsvertering methaangas vrij, één van de meest geduchte broeikasgassen. Dit wordt nog erger wanneer ze eiwitrijk voedsel, zoals soja, gegeten hebben.

Ten slotte kan te veel vlees je gezondheid schaden (hoog cholesterolgehalte, kanker, diabetes...).

Vervang het enkele keren per week door linzen, eieren, kaas, groenten, fruit...

IK KOOP ALLEEN VERANTWOORDE SOUVENIRS.

Week
32

Breng van je reizen geen souvenirs mee die van bedreigde soorten gemaakt zijn. Weiger alles uit koraal, ivoor, zeeschildpad, rio-palissanderhout (*Dalbergia nigra*)...

Sommige voorwerpen – zoals tassen in krokodillenleer of tafereeltjes in vlindervleugels – zijn afkomstig van gekweekte dieren of geteelde planten.

Koop zo'n voorwerp alleen met een CITES-vergunning: dit document bewijst dat de verkoop toegelaten is en de biodiversiteit niet schaadt. Bovendien krijg je het zonder die vergunning niet door de douane.

CITES is een internationale overeenkomst die de handel van de met uitsterving bedreigde dier- en plantensoorten reguleert.

Meer informatie vind je op www.cites.org.

Week 33

Deze eilanden bestaan vooral uit plastic. Het duurt 500 tot 1000 jaar eer dit volledig afgebroken is en tijdens dit proces komen er voortdurend giftige stoffen vrij. Bovendien aanzien veel vissen, schildpadden, vogels en zeezoogdieren dit afval als voedsel en stikken ze wanneer ze er stukken van proberen door te slikken.

Hoe kan jij helpen? Beperk je gebruik van plastic (zakken, flessen ...), gooi niets in de natuur (ook al zit je ver van zee) en praat met de mensen uit je omgeving over deze nog veel te onbekende afvaleilanden.

IK STEUN EEN HERBEBOSSINGSPROJECT.

**Week
34**

Elke dag verdwijnen overal ter wereld honderden hectaren woud. Het wordt gerooid voor landbouw- en woongebieden of om ons timmer- en meubelhout te leveren.

Veel ngo's werken aan de herbebossing van de hardst getroffen gebieden. Dit is niet alleen goed voor de ecologie (strijd tegen woestijnvorming, aardverschuivingen...), maar ook voor de biodiversiteit (aanplant van bedreigde planten, strijd tegen habitatversnippering...).

Ook als de plaatselijke bevolking de projecten ondersteunt, kan je financieel bijspringen. Of waarom ga je er niet als ecovrijwilliger aan de slag?

IK BEPERK DE LICHTVERVUILING ROND MIJN HUIS.

Week
35

Door de straat- en tuinverlichting in de stad of op het platteland kunnen wij, maar ook vossen en sommige andere dieren, 's nachts langer actief blijven.

Maar veel soorten ondervinden hinder van het kunstlicht. Nachtdieren, zoals uilen en ratten, zien hun prooi dan niet goed, want hun ogen zijn aan het nachtleven aangepast. Trekvogels oriënteren zich moeilijker. Nachtlinders fladderen rond lantaarns tot ze erbij neervallen. Mannetjesglimwormen nemen de lichtsignalen van hun wijfjes niet meer waar en planten zich dus niet voort...

Als je je tuin, terras, voordeur wil verlichten, kies dan voor niet te felle lampen, die naar beneden schijnen. En doe ze uit zodra je naar binnen gaat!

IK ZORG VOOR ECOVOEDING IN DE KANTINE.

Week
36

Bedrijfsrestaurants, kantines, eetzalen, kinderdagverblijven, ziekenhuizen, rusthuizen... grootkeukens geven veel mensen te eten.

Overtuig de verantwoordelijken van jouw kantine om plaatselijke bioproducten aan te kopen, seizoensfruit en -groenten te serveren, de porties vlees en vis te verminderen of zelfs te vervangen door gerechten op basis van graangewassen, peulvruchten, eieren, kaas. Vraag ze aandacht te besteden aan vergeten groenten (aardpeer, koolrabi...), het onbereide afval (zoals schillen en eierschalen) te beperken en te composteren...

De koks zullen zich een beetje moeten aanpassen, maar zo werken ze mee aan de biodiversiteit... en aan jouw gezondheid!

IK DOE MEE AAN DE CAMPAGNE 'PLANT FOR THE PLANET'

**Week
37**

Bomen leveren de mens voedsel, brandstoffen, bouwmaterialen, vezels en geneesmiddelen. Ze herbergen allerlei zoogdieren, vogels, ongewervelde dieren, mossen en paddenstoelen. Ze nemen koolstofdioxide op, geven zuurstof af, voorkomen erosie, houden de bodem vochtig, zorgen voor enkele graden afkoeling, verhogen de luchtvochtigheid en dragen bij tot het klimaat evenwicht.

De bomen worden door de toenemende ontbossing bedreigd. Help deze ontbossing bestrijden door deel te nemen aan de campagne 'Plant for the Planet' van het milieuprogramma van de Verenigde Naties.

Meer informatie vind je op
www.unep.org/billiontreecampaign.

IK VOER ACTIE VOOR BIODIVERSITEITSVRIENDELIJKE WEGEN.

**Week
38**

Ik voer actie voor biodiversiteitsvriendelijke wegen.

Spoor plaatselijke overheden aan om de milieukwaliteit van de wegen te verbeteren. Ze kunnen hier veel aan doen:

- een wegtracé uittekenen met een zo klein mogelijke milieu-impact;
- een geluidsarm wegdek aanleggen waarin kringloopmateriaal verwerkt is;
- een aangepaste verlichting aanbrengen, die naar beneden schijnt, op zonne-energie werkt, niet verblindt...;
- oversteekmogelijkheden voor dieren (padden, eekhoorns, herten...) vrijlaten of maken;
- dichte hagen aanplanten langs de weg: die leiden de dieren naar ecoducten en absorberen voor een deel de geluidshinder en de lucht- en lichtvervuiling;
- de wegbermen op het juiste ogenblik onderhouden (geen bomen en struiken snoeien tijdens de broedtijd, pas laat maaien...).

IK KOOP GEEN KLEREN DIE NAAR DE STOMERIJ MOETEN.

Week
39

De meeste stomerijen gebruiken tetrachlooretheen. Dit oplosmiddel is giftig voor wie er mee werkt: het irriteert huid en slijmvliezen, veroorzaakt misselijkheid, hoofdpijn en bewusteloosheid, stapelt zich in het organisme op en is waarschijnlijk kankerverwekkend.

Hoewel het normaal in een gesloten kring gebruikt wordt, komt het toch in grondwater en rivieren terecht. Het spreekt vanzelf dat het ook daar heel schadelijk voor het milieu is.

Nu bestaan er nog maar heel weinig ecologische stomerijen, die alleen biologische afbreekbare producten (namelijk water) gebruiken.

Koop dus geen kleren of linnengoed die je naar de stomerij moet brengen!

IK LAAT EEN GROENDAK AANLEGGEN.

Week
40

Een groendak verschaft meer leefruimte voor veel insecten en vogels in de stad. Maar het biedt nog veel meer voordelen! Het slurpt flink wat regenwater op en zuivert de lucht. Het vermindert de temperatuurverschillen in huis en verbetert zelfs de geluidsisolatie.

De plantenkeuze hangt af van het type dak (dat plat of lichthellend moet zijn!), van het gewicht dat het moet torsen en van de tijd die je aan het onderhoud wil besteden (bij mossen, vetplanten en grassen is dit maar één keer per jaar). Voor een optimaal resultaat schakel je best een gespecialiseerd bedrijf in.

IK LAAT GEEN EXOTISCHE SOORTEN VRIJ IN DE NATUUR.

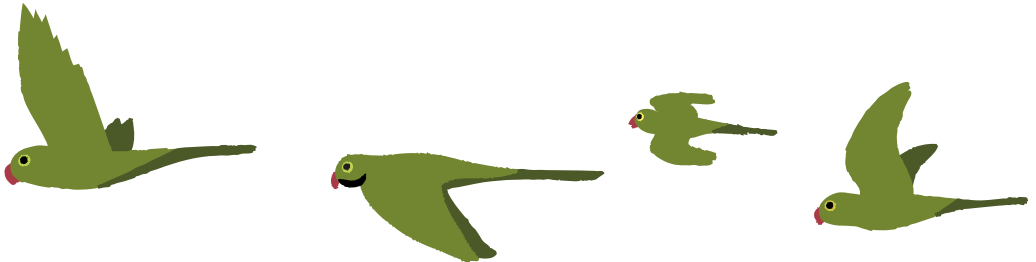
Week
41

De al dan niet bewuste introductie van exotische dieren in de natuur kan problemen opleveren: bepaalde diersoorten (muskusrat, Canadese gans, enz.) hebben zich perfect aangepast en kunnen zich gemakkelijk voortplanten. Hetzelfde geldt voor sommige planten (Japanse duizendknoop, Kaukasische reuzenberenklauw, enz.).

Aangezien de natuurlijke vijanden van deze soorten hier ontbreken, worden hun populaties niet onder controle gehouden. Sommige exotische soorten breiden zo sterk uit dat ze inheemse soorten bedreigen! Bovendien kunnen ze soms aanzienlijke economische gevolgen hebben en de menselijke gezondheid schaden. Eens ze zich hebben gevestigd, is het bovendien vaak moeilijk en duur om ze weer kwijt te raken ...

Indien u dus exotische soorten in huis hebt, neem dan alle mogelijke voorzorgen om te vermijden dat zij in ons milieu terechtkomen.

IK ONTDEK DE 'BIODIVERSITEITSHOTSPOTS'

Week
42

De biodiversiteit in deze 'hotspots' is indrukwekkend. Ongeveer 60% van alle soorten planten, vogels, zoogdieren, reptielen en amfibieën van de wereld komen daar voor. Bovendien is bijna de helft hiervan endemisch (dit betekent dat ze alleen hier leven). Maar die gebieden zijn ook het meest in gevaar: minstens 70% van hun oorspronkelijke vegetatie is al verdwenen en zij herbergen bijna 75% van de meest bedreigde diersoorten!

Momenteel zijn er op het vasteland 34 'hotspots' gekend. Op zee zijn er nog geen hotspots vastgesteld. Er is dringend actie nodig. Help ze beschermen door de milieuverenigingen te steunen die zich voor deze gebieden inzetten.

Je vindt meer informatie op www.biodiversityhotspots.org.

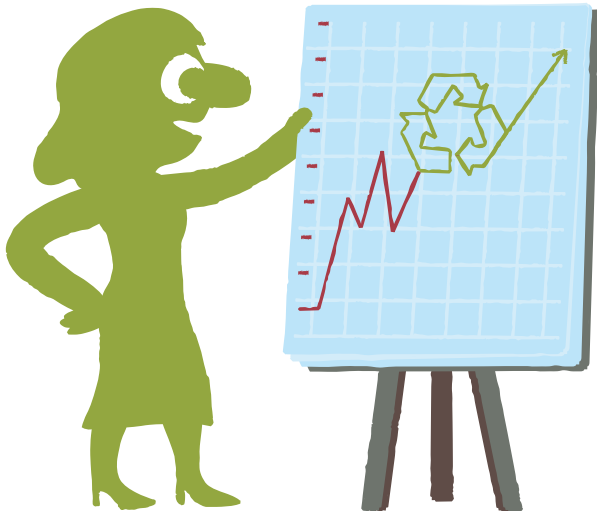
IK VRAAG MIJN BEDRIJF OM DE BIODIVERSITEIT TE STEUNEN.

**Week
43**

Breng je bedrijf ertoe zijn impact op het milieu (CO₂-uitstoot, ligging aan een waterloop...) te compenseren of zich voor de biodiversiteit in te zetten.

Het bedrijf kan natuurverenigingen steunen bij het herstel van bijzondere ecosystemen of het beschermen van bedreigde soorten. Het kan een financiële bijdrage leveren voor wetenschappelijke inventarisatie- en instandhoudingsprogramma's.

Het kan zijn opbrengst delen met het Zuiden door een stichting in het leven te roepen die de biodiversiteit moet beschermen. Het kan zijn werknemers in dit verband veldwerk laten verrichten. De lokale partner levert de grondstoffen en de genetische rijkdom.

IK MAAK KENNIS MET BETALINGEN VOOR MILIEUDIENSTEN.

Week
44

Een landbouwer die een bos niet rooit, maar er daarentegen voor zorgt, krijgt een vergoeding. Hij lijdt dan immers verlies, want hij kan zijn land niet uitbreiden. Maar dit bos slorpt wel afvloeiend water op en verhindert zo erosie, zet CO₂ om in O₂, biedt onderkomen en voedsel aan talrijke soorten. Deze vergoeding is een van de vele mogelijke 'betalingen voor milieudiensten'.

Dit vernieuwende principe kent al wat succes, hoewel de financiële waarde van sommige milieudiensten moeilijk te bepalen is. Lijkt het jou toch wel wat? Praat er dan over met mensen die je kent! Misschien valt het niet in dovemansoren.

IK MAAK MET MIJN BUREN DE HELE WIJK SCHOON.

**Week
45**

Wanneer de bomen kaal zijn en het gras laag staat, kan je met buurtbewoners en met hulp van de gemeente je wijk schoonmaken.

Pluk plastic zakken uit de bomen en verwijder zwerfvuil (blikjes, flessen, vuilniszakken, banden, tv-toestellen, verfpotten...) uit wegbermen, rivieroeveren en struikgewas. Sorteert dit en breng het naar het milieupark.

Je vermindert zo de vervuiling van ecosystemen zoals waterlopen of braakliggende gronden. Bovendien maak je de buurt veiliger voor dieren: ze verwonden zich minder aan glasscherven of stikken niet meer in het plastic dat ze voor voedsel aanzagen!

IK GEBRUIK MINDER PAPIER EN KARTON.

**Week
46**

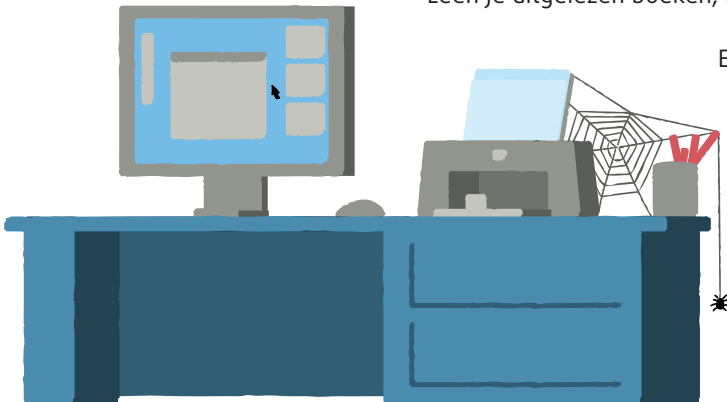
Gebruik minder papier en karton. Zo bescherm je de bossen, beperk je het gebruik van energie en water bij de productie en zorg je voor minder afval.

Moet je toch printen, doe het dan op beide zijden van het papier of gebruik de achterkant als kladpapier. Hergebruik enveloppen of krabbel er boodschappenlijstjes of berichtjes op.

Waarschijnlijk vind je vervangmiddelen: kringlooppapier of papier met FSC- of PEFC-keurmerk (schriften, wc-papier, behang), textiel (servetten, zakdoeken, zakken) of internet (telefoongidsen, overschrijvingen).

Leen je uitgelezen boeken, kranten of tijdschriften uit.

En recycleer zeker alle oud papier en karton.

IK GEBRUIK HET INTERNET VOOR DE BIODIVERSITEIT.

Week
47

Alleen al door op het internet te surfen kan je iets doen voor de biodiversiteit. Sommige zoekmachines suggereren elke dag wat jij die dag voor de aarde kan doen. Andere tellen je bezoeken en planten na elke 100 of 500 zoekhits een boom. Weer andere bieden een zwarte achtergrond (deze is minder energieverwendend dan een witte achtergrond) of schenken al hun reclameopbrengsten of een deel daarvan aan natuurverenigingen.

Je ziet er ook hoe je je ecologische voetafdruk berekent, hoe je de CO₂-uitstoot van je vliegreis compenseert, wat ecokeurmerken precies zijn...

Je kan er ook je ervaringen met het beschermen van de biodiversiteit delen via blogs, fora, sociale netwerksites...

Als 'locavoer' eet je alleen voedsel dat in jouw omgeving is geproduceerd. Zo beperk je het transport en dus de CO₂-uitstoot (er dreigen immers veel dieren en planten uit te sterven door de klimaatveranderingen als gevolg van de toename van broeikasgassen). Je steunt ook landbouwers en voedselproducenten uit je streek, die inheemse soorten telen of kweken.

Vanzelfsprekend eet je dan seizoensfruit en -groenten. Vooral als ze biologisch geteeld zijn, vereisen ze minder chemische bestrijdingsmiddelen en meststoffen dan hun internationale tegenhangers én smaken ze vaak beter. Bovendien moeten ze niet vervoerd worden, wat de vervuiling binnen de perken houdt. Je wordt er dus zeker niet slechter van!

IK WIL ZO WEINIG MOGELIJK GENEESMIDDELEN IN DE NATUUR.

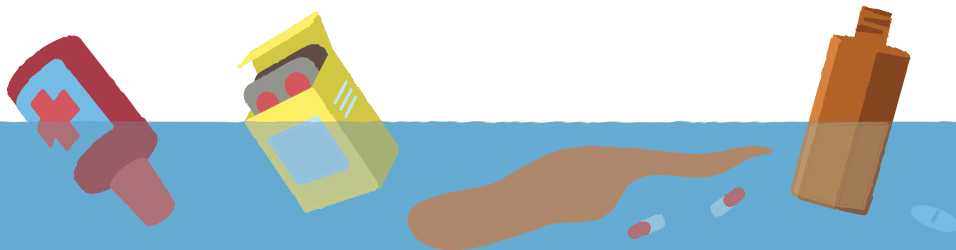
Week
49

Heel wat van de actieve bestanddelen van de geneesmiddelen die we innemen, lozen wij in het toilet. Doordat waterzuiveringsinstallaties ze niet volledig afbreken, bevinden er zich resten in het oppervlakte- en het zeewater. Daar tasten ze de fauna en flora aan.

De gevolgen hiervan zijn nog niet goed bekend, maar het lijkt er bijvoorbeeld op dat de synthetische oestrogenen van anticonceptiva bepaalde vissen hermafrodit maken.

Neem dus zeker geen geneesmiddelen als het niet nodig is (bij virusinfecties zijn antibiotica sowieso nutteloos) en gooi ze niet in de vuilnisbak of in het toilet! Breng geneesmiddelen die hun houdbaarheidsdatum overschreden hebben naar de apotheker.

IK KIES CADEAUS ROND BIODIVERSITEIT.

Week
50

Geen ideeën voor eindejaarsgeschenken? Wat dacht je van voorwerpen die je in de gelegenheid stellen te praten over biodiversiteit, haar nut en de noodzaak om haar in stand te houden? Een aangename manier om dit voor onze planeet zo belangrijke thema aan te snijden!

Geef doe-het-zelvers een handleiding over natuurlijke verf, amateurkoks een boek over eetbare wilde planten, reisliefhebbers een gids over ecotoerisme of natuuronderzoekers in de dop een verrekijker.

Schenk een stuk aleppozeep om natuurlijke wasmiddelen aan te prijzen. En met een doos biochocolaatjes kan je aanstippen dat de oliepalmenteelt in Indonesië en Maleisië voor problemen zorgt (ze brengt namelijk de mensapen in gevaar).

IK GEEF MIJN NAAM AAN EEN NIEUWE SOORT.

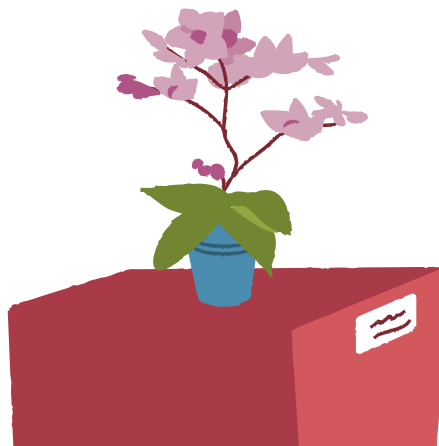
Week
51

Wil je jouw naam of die van een vriend of familielid vereeuwigd zien in de naam van een onlangs ontdekte dier- of plantensoort? Doe een schenking aan BIOPAT (Patrons for Biodiversity), een vereniging van Duitse natuurwetenschappelijke instellingen en musea. Dan krijgt een kikker, vlinder, spin, varen, orchidee... de door jou gevraagde naam.

Zo lever je een blijvende bijdrage tot het behoud van de biodiversiteit. Tevens ondersteun je het taxonomisch onderzoek (het beschrijven van nieuwe soorten), evenals de studie en het behoud van de natuur, in het bijzonder in die landen waar deze nieuwe soorten ontdekt zijn.

Voor meer informatie
over dit initiatief:
www.biopat.de

IK WIL MEER WETEN OVER HET NETWERK NATURA 2000.

Week
52

Natuurlijke habitats, zoals veengebieden, heide, beukenbossen, eikenbossen... lijden vaak onder landbouw, bosbouw, toerisme, industrie... Als gevolg hiervan dreigen veel dier- en plantensoorten weg te kwijnen.

Om die soorten en hun natuurlijke leefomgeving in stand te houden, in harmonie met de menselijke activiteiten, is het Europese netwerk Natura 2000 opgezet. Met dit doel worden biotopen hersteld, inheemse soorten geherintroduceerd, onderzoekswerk en educatieve activiteiten verricht...

Voor meer informatie over Natura 2000:
ec.europa.eu/environment/nature

Voor meer informatie:

Natuur en biodiversiteit

http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm

Natura 2000-netwerk

http://ec.europa.eu/environment/nature/naturazoo/index_en.htm

Campagne over biodiversiteit

http://ec.europa.eu/environment/biodiversity/campaign/index_nl.htm

Verdrag over biologische diversiteit

<http://www.cbd.int/>

Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen

<http://www.natuurwetenschappen.be/>

Federale Overheidsdienst

Volksgesondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

<http://www.health.belgium.be>

Europese Commissie

52 tips voor de biodiversiteit

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie

2011 – 60 biz. – 15 x 15 cm

ISBN 978-92-79-18627-1

doi:10.2779/97065

De publicatie bestellen (gratis verkrijgbaar zolang de voorraad strekt)

In Nederlandstalig België

biodiversiteit@natuurwetenschappen.be

In de overige Nederlandstalige landen

Voor één exemplaar:

via EU Bookshop, de onlinetoegang tot de publicaties van de Europese Unie

<http://bookshop.europa.eu>

Voor meerdere exemplaren:

via het dichtstbijzijnde nationale contactpunt van het informatienetwerk Europe Direct

http://europa.eu/europedirect/meet_us/index_nl.htm

Biodiversiteit
VERBONDEN DOOR LEVEN

Publicatiebureau

ISBN 978-92-79-18627-1

9 789279 186271